

1. april 2014

UPA 2014/21

Inatsisartut suleriaasianni kapitali 8, § 33, imm. 3 naapertorlugu matumuuna imaattumik aalajangiiffigisassatut siunnersuuteqarpugut.

Nunatsinni annertuumik suliffissaaleqinerup piaartumik ataavartumillu annikillisinneqarnissaa siunertaralugu Naalakkersuisut ataatsimoortumik periusissamik Inatsisartunut saqqummiussaqaarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

Periusissiap suliarineqarnera makkuninnga toqqammaveqassaaq:

- Nunatta pissarititaanik suliareqqiisarneq aningaasarsiornikkut isertitaqaataasumik siunnerfilerneqassaaq aammalu tunisassianik nunatsinnut eqqussuinerup annikillinissaa siunertaralugu tunisassiorneq aningaasarsiornikkut nammanneqarsinnaassalluni.
- Inuusuttut suliffissaaleqisut immikkut sammineqartariaqarnerat isumaqarpugut pingaartittariaqartoq. Taakku siunissamut pingaaruteqartorujussuupput suliffissaaleqisunilu amerlanerpaajullutik.
- Nunanit allaniit (arbejdskraft fra udlandet) suliaartortunut sulisinnaanermut akuersissutinik tunniussisarnerup sukateriffigineqarnissaa. Tassanilu avataaniit suliaartortartut pillugit akuersisarnerit allanngortinneqarnissasut, ullut 14-t qaangiunnerani tusagaqanngikkunik akuerineqartutut isigineqarnerat taarserlugu akuersisoqarsimappat nalunaarfigneqassasut. Qinnuteqaatillu nalilersuiffigineqarnerani SIK sulitsisullu kattuffii peqatigalugit pisassasoq.
- Sanaartornermi suliariumannittussarsiuussisarnermi nunaqavissunik salliutitsisarnissap pitsanngorsarnissaa siunertaralugu periarfissarsiornissaq, tassani inatsisit iluarsaanneratigut aqutissiuussisoqartariaqarpoq.
- Aatsitassarsiornermi uuliasiornermilu nunaqavissunik sulisoqarnissap qulakkeernissaa
- IBA-mik isumaqatigiissutit aqutigalugit nunatsinni inuussutissarsiortut aatsitassarsiornermi peqataatinnissaat nukittorsarlugu
- Nunanit allaniit aatsitassarsiornikkut suliffeqarfissuit ilisimasaasa ingerlaavartumik nunatsinni suliffeqarfinnut ingerlateqqittarnissaat siuarsarlugu
- Akileraarutitigut isertitat Namminersorlutik Oqartussanut kommuninullu aamma kommunit akornanni agguataarnissaat – akileraarutit nuna tamakkerlugu assigiisinneqarneratigut?

- Nunatsinnut ilisimatusariarlutik tikittut akileraarutitigut piunasaqarfigisalernissaannut aqqissuussilluni **aammalu/imaluunniit** annertuumik, nunatsinnut aningaasartuutitaqanngitsumik, nunaqavissunik suleqateqarlutik ilinniarfinnillu pilersitsillutik ilinniarfiit attuumassutillit akuutinneratigut.
- Aatsitassarsiornikkut uuliasiornikkullu suliffeqarfissuit nunami maani aktieselskabiliortillugit qanoq sapinngisamik annerpaamik nunatta piginneqataasarnissaanik aalajangersaalluni (tassani qinngornernik ulorianartunik aatsitassarsiorneq minillugu). Tassanilu suliarineqartariaqarpoq Nuna Oil A/S'ip uuliasiornermi piginneqataassutaasa minnerpaamik 12½%-imut uterteqqinneqarnissaa.
- Isumalioqatigiissitamik pilersitsisoqassasoq inassuteqaatinik aalajangersimasunik siunissamullu qaninnermut ungasinnerusumullu isigisunik suliaqartussamik.

(Inatsisartunut ilaasortat Kuupik V. Kleist, Inuit Ataqatigiit, Hans Enoksen, Partii Naleraq aamma Randi Broberg, Parti Inuit)

Tunngavilersuut

Ukiut kingulliit sukkatsikkiartuinnartumik suliffissaaleqisut, sualummik inuusunnerusut akornanni, amerliartuinnalernikuupput, ilaatigullu tamanna pequtigalugu periarfissaaruttutut misiginerup kingunerisaanik nunatta avataanut aallarartut aatsaat taama amerlatigilerlutik, illuatungaatigulli avataaniit nunanit allamiut suliarlorlutik tikittartut amerliartuinnalernikuullutik. Pissutsit taamaalinerat kialluunniit akuersaarsinnaanngilaa. Ullumikkut nunatsinni suliffissaaleqisut 4.900-it sinneqqavai iliuusissanillu tigussaasunik Naalakkersuisunit manna tikillugu saqqummiussisoqarani.

Naalakkersuisut massakut kommuunit peqatigalugit iliuuseqartariaqarput, ilaatigut suliffeqarfissuit tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit inuiaqatigiit pigisaasa atorluarnerisigut. Nunatsinni suliffissaaleqineq pillugu piffissamut qanittumut aamma piffissamut ungasinnerusumut isigisumik periusissiorortoqartariaqalerpoq. Tamanna tunngavigalugu sukkasuumik sulisussamik Isumalioqatigiissitaliortoqarnissaa siunnersuutigaarput, taamaalilluni suliasap sukkanerusumik ingerlannissaa qulakkeerneqarniassamat. Isumalioqatigiissitaq Naalakkersuisunut tigussaasunik siumullu tikkuussisussanik innersuussisassaaq.

Nunatta pisuussutai uumassusillit uumaatsullu pisuussutinik piginnittunut, tassalu kalaallinut, iluaqutaanissaat annerpaaq tikillugu anguniarneqartuartaqarpoq. Avataaniit tikittut uuliasiorniat A/S-iliortarput iluanaarnissatik qulakkeerniarlug. Inuiaat kalaallit minnerpaamik 40%-inik piginneqataasutut peqataasarnissaat qulakkeerneqartariaqarpoq piginneqataassutissat suliamiit suliamut tamatigut nalilersoqqissaarneratigut.

Aaqqinniagassap naammassigasuarmissaa peqputigalugu inatsisartut suleriaasianni immikkut akuersinissat ilanngullugit nalilersorlugit, suliap naammassigasuarmissaa katersuuffigalugu siunnersuuteqartugut kaammatuivugut atatsimoorfissatullu una suliakkiissutigalugu.

Siunnersuutip aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai

Periusissiap sularinissaa eqqarsaatigalugu aallaavittut naatsorsuutigisassaq tassaavoq allaffissornikkut sukkasuumik sulisussanik atorfinitsitsinissaq. Pilersaaruttip sularinerani sulisut 30-it tamakkiisumik qaammatinilu marlunni sulisorineqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Tamatuma assigaa ukiumut inunnik tallimanik sulisitsineq, kisitsinngorlugu inuk ataaseq ukiumut 500.000 kr-eqarpat suliassaq 2,5 mio. kr-inik naleqassaaq. Aningaasartuutissat taakku suliffissaaleqinerup appartinneratigut aningaasarsiornikkut inuttullu atugarisatigut iluanaarutissat eqqarsaatigalugit nalilersortariaqarput. Sulisinnaasut amerlinerisigut, pingaartumik namminersortunit akileraarutitigut isertitassat qaffassapput inunnillu ikiorsiissutitut aningaasartuutit ikilillutik. Aningaasaqarnikkut Siunnersuisooqatigiit 2013-mi takussutissat naatsorsorpaat, inuiaqatigiit aningaasaataat inuk ataaseq ikiorsiissutinik tapiiffigineqarunnaarluni suliffeqaleraangat tamanna inuiaqatigiit aningaasaataannut 100.000 kr-inik iluanaarutaasartoq. Taamaalilluni suliniut manna nammineq aningaasalersussaaq. Taamaattumik apeqput unaanngilaq siunnersuutip matuma piviusunngornissaa akissaqartinneripput. Apeqput tassaalerpoq taamaaliunnginnissamut akissaqarnersugut.